

Inzenden scores

Uiterlijk op 22 juni de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar de Citogroep zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;
 - 3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een opgave maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de opgave aanzienlijk vereenvoudigd wordt en tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Voor deze toets kunnen maximaal 84 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak Economie 1,2 (nieuwe stijl) VWO is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten per opgave.

4 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

Maximumscore 3

- 1 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat het verkleinen van de wig kan betekenen dat het nettoloon groter wordt. Dit kan een aanmoedigingseffect onder niet-werkenden veroorzaken, waardoor het aanbod van arbeid groeit.

Maximumscore 3

- 2 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat bij een heffingskorting lage en hoge inkomens een gelijk bedrag aan belastingvermindering hebben, terwijl bij een belastingvrije som de lagere inkomens door een lager marginaal tarief (32,9%) een kleiner bedrag aan belasting besparen dan de hogere inkomens (52%).

Maximumscore 3

- 3 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Heffing : $0,329 \times 30.000 = 9.870$
Korting = $3.321 -$
Extra korting = $1.536 -$
Te betalen = 5.013
Gemiddelde belastingdruk: $\frac{5.013}{30.000} \times 100\% = 16,7\%$

2

1

Maximumscore 3

- 4 meer nivellering
Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\text{Verhouding hoog inkomen / laag inkomen in 1998: } \frac{64.900}{22.740} = 2,85$$

$$\text{Verhouding hoog inkomen / laag inkomen in 2001: } \frac{66.900}{24.990} = 2,68$$

Maximumscore 2

- 5 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Bij een vermogensrendement van 1.500 gulden hoort een vermogen van $\frac{1.500}{0,04} = 37.500,-$.
Dit bedrag is gelijk aan de vrijstelling.

Maximumscore 3

- 6 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat bij een laag inkomen van 30.000 deze kritiek niet opgaat omdat de belastingdruk op arbeid (16,7%) lager is dan die op vermogen (28,5%), terwijl dat bij een hoog inkomen van 100.000 juist omgekeerd is (respectievelijk 33,1% tegen 29,6%).

Opgave 2**Maximumscore 2**

- 7 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de overheid de energievoorziening van strategisch belang acht voor de samenleving (prijsstelling, beschikbaarheid, continuïteit) en daarom controle wil houden over deze markt.

Maximumscore 4

- 8 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
De maximale totale winst bereikt Monergie bij $MO = MK$
 $TO = GO \times q = -0,1q^2 + 17q$, dus $MO = dTO/dq = -0,2q + 17$
 $-0,2q + 17 = 5 \rightarrow -0,2q = -12$
 $q = 60 \rightarrow p = -0,1 \times 60 + 17 = 11$
Monergie zal dus moeten kiezen voor de maximale prijs van 10 eurocent per kwu.
 $10 = -0,1q + 17 \rightarrow 0,1q = 7 \rightarrow q = 70$
TO = $70 \times 0,10$ 7 (miljard euro)
TK = $70 \times 0,05 + 2,8$ 6,3 (miljard euro)
TW = 0,7 (miljard euro)

22**Maximumscore 2**

- 9 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:
- De commissie denkt dat concurrentie zal leiden tot lagere prijzen voor de afnemers.
 - De commissie denkt dat concurrentie een prikkel zal zijn voor innovatie.
 - De commissie denkt dat concurrentie zal leiden tot betere service / kwaliteit voor de afnemers.

Maximumscore 3

- 10 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Deelmarkt 1: $MO = MK$ bij $q_1 = 20$ en een prijs van 15 eurocent
 $TO = 20 \times 0,15 = 3$ (miljard euro)
Deelmarkt 2: $MO = MK$ bij $q_2 = 40$ en een prijs van 10 eurocent
 $TO = 40 \times 0,10 = 4$ (miljard euro)
Voor de totale markt geldt: $TK = 60 \times 0,05 + 2,8 = 5,8$ (miljard euro)
De totale winst is $7 - 5,8 = 1,2$ (miljard euro).

Maximumscore 2

- 11 productdifferentiatie

Maximumscore 2

- 12 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:
- aanscherpen van de milieunormen voor Monergie
 - productiebeperking opleggen aan Monergie
 - subsidies verstrekken voor schonere energievormen
 - voorlichtingscampagnes gericht op de klanten van Monergie

Opmerking

Het genoemde voorbeeld mag in elk geval geen maatregel zijn die direct ingrijpt in de marktprijs.

Opgave 3**Maximumscore 3**

- 13 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat voor stabiliteit van de wisselkoersen er géén grote rentever verschillen mogen zijn (convergentie) hetgeen mogelijk gemaakt kan worden door vrij verkeer van kapitaal.

Maximumscore 2

- 14 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat het publiek in toenemende mate girale betalingen doet waardoor de vraag naar bankbiljetten terugloopt.

Maximumscore 3

- 15 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Stel de totale waarde 1997 = 102 → in 1998 wordt die waarde $0,968 \times 102 = 98,736$
Stel het aantal biljetten 1997 = 1 → in 1998 wordt dit aantal 0,995
Dus zal de gemiddelde waarde van een biljet in 1998 zijn: $98,736 : 0,995 = 99,23$ (gulden).

Maximumscore 3

- 16 een voorkeur voor lage coupures
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat de daling van de gemiddelde waarde van een bankbiljet in omloop er op duidt dat er relatief meer bankbiljetten met een lage nominale waarde in omloop zijn.

Maximumscore 3

- 17 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat deze groei van de geldhoeveelheid kan leiden tot een groei van de bestedingen die de groei van de productie(capaciteit) overtreft.

Maximumscore 3

- 18 opwaartse druk
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat een renteverhoging van ECB vereist is, die kan leiden tot kapitaaltoestroom van beleggers uit dollarlanden waardoor de vraag naar euro's/het aanbod van dollars toeneemt hetgeen zou kunnen leiden tot een stijging van de eurokoers.

Opgave 4**Maximumscore 2**

- 19
-
- gedragsvergelijking

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat de consumptiefunctie het gedrag van consumenten (in reactie op een inkomensverandering) weergeeft.

Maximumscore 3

- 20
-
- Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de bestedingen van de overheid voor een groter deel bestaan uit dienstverlenende activiteiten met een lagere milieubelasting terwijl particuliere investeringen een hogere milieubelasting hebben.

Maximumscore 3

- 21
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\begin{array}{lll}
 C = 0,8 \times (800 - 200) + 50 = 530 \text{ miljard} & \rightarrow \frac{530}{30} & 17,7 \text{ eenheden} \\
 I = 60 \text{ miljard} & \rightarrow \frac{60}{40} & 1,5 \text{ eenheden} \\
 O = 210 \text{ miljard} & \rightarrow \frac{210}{70} & \underline{3 \text{ eenheden}} + \\
 \text{totaal} & & 22,2 \text{ eenheden}
 \end{array}$$

Maximumscore 3

- 22
-
- Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de vermindering van de effectieve vraag door de daling van de particuliere consumptie (80% van H) niet volledig wordt gecompenseerd door een verhoging van de effectieve vraag via I (75% van H).

Maximumscore 4

- 23
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:

De milieuschade is nu

$$\begin{array}{lll}
 C = 0,8 \times (795 - 238,5) + 50 = 495,2 \text{ miljard} & \rightarrow \frac{495,2}{30} & 16,5 \text{ eenheden} \\
 I \text{ blijft } 60 \text{ (wat betreft milieuschade)} & \rightarrow & 1,5 \text{ eenheden} \\
 O \text{ blijft } 210 & \rightarrow & \underline{3 \text{ eenheden}} + \\
 \text{totaal} & & 21 \text{ eenheden}
 \end{array}$$

De milieuschade daalt met 1,2 op 22,2 : 5,4%. Het nationaal inkomen daalt met 5 miljard op 800 miljard: 0,625%. Het beleid is dus geslaagd

22**Maximumscore 3**

- 24
-
- Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat het nationaal inkomen daalt door de daling van C (door H) hetgeen deels wordt gecompenseerd door de stijging van I (door H).

Opgave 5**Maximumscore 2**

- 25 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat op deze manier voor elk land weergegeven kan worden hoe groot het aandeel is van huishoudens die een laag inkomen hebben in vergelijking met andere huishoudens.

Maximumscore 3

- 26 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat het (algemene) welvaartsniveau in de VS hoger ligt dan in Nederland, hetgeen betekent dat het bruto loonniveau uit de VS voor Nederland geen goed criterium is.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat in Nederland het niveau van de collectieve voorzieningen hoger is dan in de VS, hetgeen niet meegenomen wordt in het bruto looninkomen.

Maximumscore 2

- 27 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat door technologische vooruitgang het mogelijk wordt/rendabeler wordt relatief eenvoudige arbeid te vervangen door kapitaalgoederen.
Hierdoor verdwijnen arbeidsplaatsen voor laaggeschoolden.

Maximumscore 4

- 28 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat:
in de loop der jaren de werkgelegenheid voor laaggeschoolden afneemt in verhouding tot die voor hooggeschoolden, en 2
dit verschijnsel zich zowel in de open sector voordoet, waar globalisering wel invloed op heeft alsook in de afgeschermd sector, waar globalisering géén invloed op heeft 2

Opmerking

Indien een leerling de verklaring op basis van globalisering weerlegt op basis van een berekening dit antwoord ook goed rekenen.

Voorbeeld van een juiste berekening:

1969: verhouding open/afgeschermd = 3,3 : 2,3 = 1,43

1993: verhouding open/afgeschermd = 1,0 : 0,5 = 2

Conclusie: in de afgeschermd sector is de verhouding laaggeschoold/hooggeschoold meer gedaald dan in de open sector.

Maximumscore 3

- 29 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Het netto inkomen stijgt met $971 - 758 = 213$
Het totaal beschikbaar inkomen stijgt met $957 - 946 = 11$
Er gaat dus verloren: $\frac{213-11}{213} \times 100\% = 94,8\%$

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 3

- 30 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat het aftrekbare bedrag slechts ten dele in mindering komt op het netto inkomen omdat het marginale belastingtarief lager is dan 100%.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat de extra aftrekmogelijkheid het netto inkomen doet stijgen waardoor de opbrengst van inkomensafhankelijke regelingen afneemt / de kosten vanwege eigen bijdrages stijgen.

Einde